

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.803.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrtni strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Vprašanje Podonavja.

Gospodarski položaj posameznih držav v Evropi postaja slabši od meseca do meseca. Početkom tega meseca je finančni odbor Zveze narodov izdal poročilo o gospodarskem in finančnem položaju Avstrije, Madžarske, Bolgarije in Grčije. Poročilo so sestavili strokovnjaki, ki so jih poslale francoska, angleška, ameriška, nemška, nizozemska, japonska in čehoslovaška vlada. V poročilu se ugotavlja, da je Madžarska pred finančnim propadom, ker ne more več plačati obresti za zunanje dolgove. Isti je položaj Avstrije, ista usoda sedaj preti Bolgariji in Grčiji. Če je nekdanja kakšna država prišla v položaj, da ni mogla več plačevati svojih obveznosti za dolgove, najete v inozemstvu, se je tak položaj označil z besedo: bankrot. Dandanašnji se takšno stanje imenuje z milejšo besedo: moratorij, to je, odlog plačila obveznosti.

Spričo takšne situacije (položaja) so tisti finančni krogi, ki so tem državam, zlasti pa Avstriji in Madžarski dali posojila, postali nervozni. Začeli so se bati za svoja posojila, ki so sedaj postala »mrtva«. To vprašanje postavljajo zlasti londonske banke, ki imajo svoj denar naložen v obdonavskih državah. Izjavljajo, da jim preti polom, ako ne pridejo do svojega denarja. V tem je tudi eden izmed razlogov, zakaj se sedanja vlada Anglije zadnji čas tako zanima za Podonavje in za ozdravljenje njegovega gospodarskega stanja. Če se obdonavske države ne bodo gospodarsko ojačile, da bi mogle plačevati redno svoje obveznosti, bi bile banke prisiljene, čez svoje terjatve napram njim napraviti križ. S tem pa ni rečeno, da bi tudi ozir na gospodarsko stanje v teh državah in na gospodarske in politične razmere v Evropi ne bil somerodajen za sedanje težnje in poskuse za ozdravljenje Podonavja.

Francoski ministrski predsednik Tardieu je mož velike dejavnosti. Kot zunanji minister Francije je prevzel od velikega svojega prednika Brianda idejo Panevropske = splošne evropske vzajemnosti in evropskega sodelovanja. Oživitvoriti se pa ta ideja ne da kar v celoti, potrebno je delno njeno uresničenje, in takšno delno uresničenje je Gospodarsko Podonavje = sporazum in sodelovanje obdonavskih držav za medsebojno gospodarsko ozdravljenje in okrepitev. Za to dejo je Tardieu razvil obširno propagando (razširjevalno agitacijo) v javnosti ter se potrudil dobiti pristanek angleške vlade. Početkom

preteklega tedna je bil v Londonu, kjer se je razgovarjal z angleškim ministrskim predsednikom Macdonaldom. Med obema državnikoma je bil dosežen načelen sporazum.

Preteklo sredo je bila nato otvorjena v Londonu konferenca zastopnikov Anglije, Francije, Nemčije in Italije, ki je razpravljala o istem predmetu, o katerem sta se dogovarjala in sporazumevala Macdonald in Tardieu. Ne gre toliko za načelo, kakor pa za njegovo dejansko izvršitev. Nemčija ima v tem oziru druge poglede na rešitev tega vprašanja nego Francija, ker je v bližnjem sosesstvu z obdonavskimi državami. Italijo vodijo poleg gospodarskih tudi politični vidiki. Poleg tega se morajo vse štiri velesile odrediti pravici največjih ugodnosti in dovoliti obdonavskim državam prednostne carine brez vsakršne protidajave. Je pa to precej trd oreh. Potrebna je tudi finančna pomoč obdonavskim državam, ki naj bi jo dale predvsem Anglija in Francija.

Vsled stališča, ki ga je na konferenci štirih velesil zavzela Nemčija, ta konferenca ni dosegla zaželenega uspeha. Nemčiji zveza obdonavskih držav, četudi samo v gospodarske svrhe, ni po godu. Ona še ni opustila misli, da pridruži sebi popolnoma Avstrijo ter potom nje širi in utrdi svoj upliv na jug in vzhod. Na londonski konferenci pa je svoje odklonilno stališče opravičevala

la kajpada samo z gospodarskimi razlogi, češ, da bi Gospodarsko Podonavje se zaprlo proti nemškemu uvozu. Zato Nemčija ne more priznati prednostnih carin, ki bi si jih med seboj dovolile obdonavske države, marveč vztraja na dosedanjih določbi največjih ugodnosti, po kateri postane tudi Nemčija deležna ugodnosti prednostnih carin. Italija ni po svojem zastopniku v Londonu veliko govorila, pač pa je dejansko podpisala Nemčijo. Tako se je konferenca razšla; ne da bi se dosegel sporazum velesil v tem velevažnem vprašanju, od kojega rešitve je odvisna gospodarska usoda srednje Evrope. S tem pa je tudi, kakor je izjavil Macdonald, vprašanje finančne pomoči obdonavskim državam odloženo. Ker začenja v Ženevi zborovati svet Zveze narodov ter bo tudi razorožitvena konferenca obnovila svojo razpravo, bodo v Ženevi navzoči tudi zastopniki obdonavskih držav. Dana bo tem zastopnikom prilika, da stopijo v direktno zvezo z zastopniki velesil ter tako skušajo doseči to, o čemer se v Londonu velesile niso mogle sporazumeti.

*

Banovinski proračun.

Banovinski proračuni za 1932-33 so odobreni in znašajo 884.1 milj. v primeru s sedanjimi 1015.2 milj. Din. Predložena je bila vsota 1117.3 milj., pa je bila zmanjšana: savska banovina od 235.9 na 200.5 milj., vrbaska od 53.9 na 36.4, drinska od 107.8 na 87.2, donavska od 179.8 na 87.2, zetska od 66.6 na 58.2, moravska od 66.3 na 49.3, primorska od 73.1 na 43.1 milj. Proračun dravske banovine je bil znižan od 170.5 na 147.5 milj. Doklade na vse neposredne davke so naslednje: savska 23% (zdravstvena 8), vrbaska 25, drinska 20% (cestarska 5), donavska 15, zetska 25, moravska 20 in primorska 25%, dravska 35%, cestarska doklada 25%, zdravstvena pa 10%. Dravska banovina ima torej razmeroma najvišje doklade. Z odobritvijo cestne doklade je tudi rešeno vprašanje maksimiranja cestnih doklad v posameznih srezih. Odslej bodo sreski cestni odbori smeli samostojno pobirati sresko cestno doklado le do maksimalne višine 20%, dočim bo banovina iz banovinske nadomestne cestne doklade dajala prispevke za višje izdatke.

Med dohodki dravske banovine je črtan državni prispevek, ki je po proračunu za leto 1931/32 znašal 11.9 milijona Din. Donos banovinskih doklad je predviden v višini 50.2 milijona Din, troša-

Francoski ministrski predsednik Tardieu (levo) na obisku pri angleškem predsedniku vlade Macdonaldu (desno).